

KONAKLAMA YAPILARINDA EKOLOJİK YAKLAŞIMLAR

Burcu PEHLİVANOĞLU*

Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi İç Mimari ve Çevre Tasarımı Bölümü, Antalya

ÖZET

II. Dünya savaşından sonra seyahat düzenleyen firmaların grup seyahatlerini teşvik etmesi ile birlikte bireysel seyahatlerden çok grup seyahatleri gelişmiştir. Deniz-kum-güneş ağırlıklı merkezlere ilginin hep yüksek olması kitle turizmi denilen ve gidilen ülkelerin hem kültürünü hem de çevresini farklı açılardan etkileyen turizm anlayışını ortaya çıkartmıştır.

Buna karşılık olarak da dünya üzerinde küresel anlamda hissedilen bozulmalar "Ekolojik Turizm" kavramının oluşmasına sebep olmuştur. Bireysel turların ön planda tutulduğu bu turizm çeşidinde, büyük konaklama tesisleri yerine küçük ve orta büyüklükte işletmelerin seçilmesi, yerel ve kültürel değerlerin esas alındığı bir tarzda oluşturulmuş küçük konaklama mekanlarında hizmet verilmesi gereksinimi ortaya çıkmıştır. Doğaya dönüş ve sürdürülebilir yapılaşma ekolojik yapı tasarımında öne çıkan kavramlardır. Güney Afrika, Uzakdoğu ve Güney Amerika gibi ülkelerde ekolojik turizm yapılarına sıkça rastlanmaktadır. Özellikle Afrika'da safari turları, Güney Amerika ve Uzakdoğu'da da doğa yürüyüşleri, kuş gözlemciliği gibi turizmde alternatif yaratabilecek aktiviteler, mekânsal anlamda da farklı yaklaşımları ortaya çıkartmaktadır. Ekolojik yapılar üretmek için günümüz otellerinde; mimari, işlev veya estetik anlamda farklılaşma ve hizmet üretme biçimlerinde değişiklikler görülmektedir. Bu çalışmanın amacı ise ekolojik turizm yapılarının incelenmesi ve biçimlendirilişinde ne gibi ilkelerin esas alındığının belirlenmesidir.

Anahtar Kelime: Ekolojik yapılar, alternatif turizm, yerellik, sürdürülebilirlik

ECOLOGICAL APPROACHES IN ACCOMMODATION STRUCTURES

ABSTRACT

After World War II, travel companies organizing trips to promote the group travels has developed rather than individual travels. Interest of sea-sand-sun tourism is always high, and from countries around the different aspects that affect both the culture and tourism concept has revealed.

In response to this perceived deterioration in the world on a global sense, "Eco-tourism" concept has occurred. In this type of tourism, which the individual tours are kept in the forefront, the choice of small and medium-sized establishments rather than large-scaled accommodations, local and cultural values that are based on accommodation in small spaces have been emphasized in terms of giving service. Returning to nature, sustainable construction, ecological structures, places of accommodation have become emerging concepts in the new accommodation places. Eco-tourism structures are often seen in countries of South Africa, the Far East and South America. Safari tours, particularly in Africa, the nature walks, bird-watching tourism activities in South America and the Far East that can create an alternative, spatial sense reveal different approaches. Consequently, in contemporary hotels, differentiation in the architecture, function, or aesthetic sense and changes in the forms of service production is observed. The purpose of this study is to examine tourism structures and determine what kind of structures is formulated as eco-tourism structures.

Keywords: Ecological structures, alternative tourism, regional, sustainability

* Yazışma yapılacak yazar: burcupeh@gmail.com

Makale metni 07.10.2011 tarihinde dergiye ulaşılmış, 29.11.2011 tarihinde basım kararı alınmıştır

1.GİRİŞ

Ekolojik mimari; doğal malzemeler kullanılarak, kendi dönüşümünü tamamlayabilen enerji sistemlerinden yararlanarak, salt tüketime dayalı üretim yerine, tüketilenden tekrar üretmek mantığını benimseyen ve bu özelliğiyle de ekosistemin doğal prensiplerine dayanan mekan tasarlama yöntemler ve tasarımlar bütünüdür (Berktaş, 2006: 1). Ekolojik yapılarda, yaban hayatı korumak, doğal kaynaklara ve yaşayan canlılara zarar vermeden sadece dönemin kullanıcılarını değil gelecek neslin de bu dünya üzerinde yaşayacağı bilinciyle yapılaşmak; yerel değerlere saygılı ve yörenin kültürel ve geleneksel değerlerini bozmadan ekonomisine katkı sağlamak amaçlanmaktadır. Mekan içinde konfor koşullarının eksiksiz bir şekilde sağlanması ve yapay sistemlerin tercih edilmesi yapılarda tüketilen enerji miktarını arttırmaktadır. Ekolojik bir yapıda ise sadece enerjinin doğru kullanılması değil aynı zamanda kullanılan mevcut enerjinin korunması da önemli bir kriterdir (Çalışkan, 2007:14).

Yapıların ekolojik olarak tanımlanabilmesi için yapının yapımından yok olduğu sürece kadar çevreye en az zarar verecek şekilde planlanması gerekmektedir. Bir turizm yapısını ekolojik yapı kapsamına sokabilecek belli başlı kriterler vardır. Otellerin planlanmasında; doğaya, iklim koşullarına, topluma ve kültüre uyum gösteren, tarihsel süreklilik sağlayan, üretiminde ve kullanımında minimum enerji tüketen, malzemeleri yerel olarak elde edip kullanım sonrasında geri dönüştürülebilen, ekonomik kaynaklar kullanan ve ekosistem içinde bir döngüyü önerebilen tasarım ürünleri ekolojik yapı olarak tanımlanabilir (Tuğlu, 2005:7).

Ekolojik yapı anlayışı turizm yapılarında da önemli bir tasarım girdisi haline gelmiştir Turizmin yapılarında ekolojik yapı üretme anlayışının yaygınlaşması turizmin algılanış biçiminde meydana gelen farklılaşmalar ile örneğin alternatif turizm türlerinin oluşması, sürdürülebilir mekanlar gibi kavramların popülerleşmeye başlaması ile oluşmaya başlamıştır. Yayla turizmi, kuş gözlemciliği, foto safari, yaban hayat gözlemciliği, sportif olta balıkçılığı, bisiklet turizmi, balon turizmi, sualtı dalış, tarım ve çiftlik turizmi, av turizmi, botanik turizmi, kamp karavan turizmi, mağara turizmi, trekking, dağcılık, akarsu turizmi, yamaç paraşütü, atlı doğa yürüyüşü, inanç turizmi, ipek yolu, antik kentler ve tarihi çekim yerleri gibi farklı aktivitelere yönelik olarak planlanmış alternatif turizm anlayışı dünya üzerinde farklı türden otel yapılarının oluşmasına zemin hazırlamıştır (Erdoğan, 2003:120).

Mimaride ve iç mekan düzenlemede birçok firma ve kuruluş ekolojik ürünlere ve tesisat (su, ısıtma) gibi teknik konularda doğal kaynaklara yönelmişlerdir. Güneş ve rüzgar enerjisi kullanılarak binaların ısıtma ve sıcak su gereksinimleri karşılanmıştır. Yapı malzemelerinde de, kaynak tükenmesi sonucunda değerleri artmış ve pahalılaşmış olsalar da, yine doğal malzemelere (ahşap, doğal taş, su bazlı ekolojik iç mekan boyalarına) yönelimler başlamıştır. En ilkel yapı tekniği olan kerpiç duvar oluşturma yöntemi tekrar gündeme gelmiş ve geliştirilerek uygulanmıştır (Berktaş, 2006: 5).

Dünya üzerinde seçilen ve incelenen turizm yapıları tasarım yönünden farklı olmakla birlikte, ekolojik yapı kapsamında malzeme, doğaya uyumlu biçimsel özellikler, ömrünü tamamladığında doğada atık malzeme teşkil etmeme, enerjiyi verimli kullanma ve doğal kaynakların tüketiminde kısıtlamalar getiren yaklaşımları ile ekolojik yapı anlayışını desteklediği görülmektedir.

2. DÜNYA ÜZERİNDE EKOLOJİK YAPILARIN İNCELENMESİ

2.1. Adrere Amellal Oteli, Mısır

Ekolojik yapı tasarımı insan ve doğa ilişkisini gözeterik, iklimsel ve topografik verileri vazgeçilmez bir ön veri paketi olarak kabul eden ve kaynakları tutumlu kullanmaya yönelik gayret gösteren bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım, yapıları dünya ekolojisinin bir parçası ve yaşayan bir habitat olarak ele alır (Tuğlu, 2005:7).Çevrebilimci Mounir Neamattala'nın sahip olduğu Mısır'da Siwa Vahası'nda bulunana Adrere Amellal Oteli ekolojik bir yapıdır. Adrere Amellal Oteli'nde, enerji tüketimine yönelik olarak kısıtlamalar ve aynı zamanda malzeme olarak doğal ve yörenin malzemelerini kullanılması, ekolojik yapı kavramıyla örtüşmektedir. Yapı, içinde elektrik bulunmaması, balmumları ile aydınlatılması, toprak ve kaya tuzundan meydana gelen malzemesiyle soğuk havalarda enerji kaybından sıcak havalarda ise enerji kazanımından korunması sonucunda otelin doğal kaynakları doğru kullandığından bahsedebiliriz. Ekolojik yapı çerçevesinde programlanmış otellerin, kendine özgü, doğayla uyum içerisinde, malzeme ve felsefesiyle çevreye

Konaklama Yapılarında Ekolojik Yaklaşımlar

uyumlu oteller olduğu görülmektedir. Adrere Amellal Oteli'nin tasarımında doğanın geometrisini kullanılarak ekolojik yaklaşım desteklenmiştir (Şekil 1,2).

Şekil 1. Adrere Amellal Oteli'nin doğanın geometrisini kullanan yapısı, Mısır (URL1, 2010).

Şekil 2. Adrere Amellal Oteli'nin doğayla uyumlu yapısı, Mısır (URL2, 2010).

Otelde cep telefonu kullanımı yasaktır. Aynı zamanda İslami kültürün özelliklerini taşıyan bölgede yerel halk hurma satarak geçimlerini sağlayan, teknolojiden son derece yalıtılmış bir biçimde yaşamlarını sürdürmektedir. Yerel halkın da gözlemlenebilmesi ve yaşamsal deneyimlerin paylaşılması oteli diğer otellerden farklı kılmaktadır (Ypma, 2005:173).

Farklı coğrafi bölgelerdeki otellerin geleneksel malzemelerle (taş, kerpiç, toprak, tuğla) biçimlendirilmesi ister istemez mekansal özgünlükleri olan yapıların oluşmasına olanak vermiştir. Adrere Amellal Oteli'nin yapımında malzeme olarak toprak ve kaya tuzu kullanılmıştır (Ypma, 2005:173). Toprağın içine katılan kaya tuzu da yapının geceleri sıcak gündüzleri serin kalmasını olanaklı kılmaktadır. Ekolojik bir yapı olan otelde artan çevre kirliliğine karşı özellikle toprak, yapı malzemesi olarak seçilmiştir. Toprak malzeme, yapının doğa ile uyumlu, sanki doğanın bir parçası ve devamıymış gibi algılanmasını sağlamaktadır (Şekil 3). Otelde, tarihin ilk yapı malzemesinin kullanılması, elektrik bulunmaması ve cep telefonu gibi cihazların kullanılmaması teknoloji öncesi dönemleri yaşatma çabasının bir göstergesi olarak algılanabilir (Pehlivanoğlu, 2010: 66).

Şekil 3. Adrere Amellal Oteli seçilen malzeme ve doğaı çevre uyumu, Mısır (URL3, 2010).

Otel odalarının ısıtılması için de bazı geleneksel yöntemlerden faydalanılmaktadır. Genel mekânı ocaklarla ısıtılan otelde, müşteriler akşam yemeği yedikleri sırada oda görevlileri yatakların sıcak kalabilmesi için yatağın altına içi sıcak su dolu bidonlar yerleştirmektedirler (Şekil 4).

Şekil 4. Adrere Amellal Oteli'nin yatağı, Mısır (URL4, 2011).

2.2. Kasbah Ben Moro Oteli, Fas

Doğal bir malzeme olan toprak, su ve samanın karışımı ile meydana gelen kerpiç, Kasbah Ben Moro Oteli'nin yapımında kullanılan malzemedir (Ypma, 2005:208) (Şekil 5). Kerpiç malzeme, kırsal mimarlığın özgün görünüşlü malzemelerinden birisidir. 400 senelik Kasbah yapısı eski yaşamların özleminin giderildiği mekanlardandır. Yapı tarihi özellikleri ile yalın bir şekilde bırakılmıştır (Şekil 6).Yapıda akşam 23.00'a kadar elektrik kullanılmaktadır. Aynı zamanda otelde kalan müşteriler otelde çok büyük bir sessizliğin hakim olduğu, TV ve radyo gibi elektronik aletlerin kullanılmadığını belirtmişlerdir (URL5, 2010). Bu tip otellerde konfor öncelikli kriter değildir (Pehlivanoğlu, 2010:56).

Konaklama Yapılarında Ekolojik Yaklaşımlar

Şekil 5. Kerpiç malzemeden yapılmış Kasbah Ben Moro Oteli, Fas (URL6, 2011).

Şekil 6. Kasbah Ben Moro Oteli'nin yalın mekanları, Fas (URL7, 2011).

2.3. Cedar Creek Ağaçevi, ABD

Yapıların küçük olmasının enerji sarfiyatı yönünden çevreye daha az zarar vermekle birlikte yapı ömrünü tamamlayınca çıkan atıkların verdiği zararların azlığı düşüncesi de bir yapının ekolojik yapı kapsamında incelenmesini olanaklı kılmaktadır. Bu bağlamda bakıldığında Amerika Birleşik Devletleri'nin Washington eyaletinde Mouth Rainier Ulusal Parkı'nda yer alan Cedar Creek Ağaçevi Oteli 15 metre yükseklikte 200 yıllık kırmızı sedir ağacının üzerinde konumlandırılmış küçük ahşap bir yapıdır (Şekil 7). Sadece üç yapıdan oluşan otelin elektriğinin olmayışı, şarjlı aydınlatma ile aydınlatılan mekanları ve duş imkanlarının olmaması gibi enerjiyi kısıtlı kullanan özellikleri ile ekolojik bir yapı olduğu söylenebilir. Cedar Creek Treehouse gibi örneklerde olduğu gibi ekolojik otellerin bazılarının enerji tüketimini kısıtlayarak, çevrenin korunmasına katkıda buldukları görülmektedir. Aynı zamanda bu ekolojik yaklaşımlar, çevre bilinci gelişmiş kullanıcılar açısından farklılık arayışlarına cevap veren mekanlar anlamına gelmektedir.

Restoran hizmeti olmayan otelde mutfakta bulunan malzemelerle yemek pişirilebilmektedir. Birbiri ile bağlantılı iki yapı, köprü ve gözlem kulesinden oluşan otelin iç mekanında, mutfak, yatak odası, oturma bölümü ve güneş odası vardır (Şekil 8). Sahibi tarafından kendi ailesi için yapılan ağaç ev, daha sonra otel olarak kullanılmaya başlanmıştır (URL9, 2009). Önceleri gözlem kulesi ve köprüsü bulunmazken daha sonradan ağaçların büyümesiyle görüntü nispeten kapanmış ve ağaç evden iki kat daha yükseğe gözlem evi yapılmıştır (Şekil 9).

Şekil 7. Cedar Creek Ağaçevi, ABD (URL8, 2011).

Şekil 8. Cedar Creek Treehouse'un yatak odası, ABD (URL10, 2011).

Şekil 9. Cedar Creek Treehouse'un odası, köprüsü ve gözlem evi, ABD (URL11, 2011).

2.4. Hix Island House, Porto Riko

Ekolojik yapılara bir diğer örnek de Hix Island House Otelidir. Porto Riko'da Karaip Denizi'nde Vieques Adası'nda bulunan otel birbirinden bağımsız, brüt betondan yapılan dört farklı yapıdan oluşmaktadır (Şekil 10). John Hix tarafından tasarlanan mekan modern yapıda- insan-doğa kucaklaşması olarak tanımlanabilir. Yapı malzemesi olarak ekolojik olmasa bile anlayış olarak ekolojik diyebileceğimiz otelde, güneş enerjisi kullanılmakta ve atık sularla ağaçlar sulanmaktadır (URL12, 2011). Yapıda pencere olmayışı sayesinde iç mekan havalandırılması klima ile değil doğal hava sirkülasyonu ile sağlanmaktadır. Elektrik enerjisi solar panellerle üretilmekte, yapıdaki atık sular içme dışında sulama, soğutma, tuvalet temizliği, yangın söndürme vb. amaç için iyileştirilerek yeniden kullanılmaktadır (Ypma 2005:440).

Şekil 10. Hix Island House Otelii Casa Triangular yapısı, Porto Riko (URL13, 2011).

2.5. Crown Plaza, Danimarka

Enerji tüketimine dikkat çekmeye çalışan bir diğer otel de Danimarka'nın başkenti Kopenhag'da bulunan Crown Plaza Kuleleri'dir. Fitnes salonunda spor yapan müşterilerinin ürettiği enerjiyi kullanarak "Our Guests are Electrics" yani "Müşterilerimiz elektriktir" sloganı ile elektrik sarfiyatına karşı otelde insan enerjisi kullanma fikri geliştirilmiştir. (URL14, 2011). Otel yönetimi, 10 watt elektrik üreten müşterilerini yemek ile ödüllendirmektedir (Şekil 11).

Şekil 11. Crown Plaza Kuleleri'nde müşterilerin elektrik üretimi, Danimarka (URL15, 2011).

2.6. Bay of Fires Lodge, Avusturalya

Otellerin sadece yapısal özellikleriyle değil, hizmet sunma biçimleriyle de ekolojik turizmi destekledikleri görölmektedir. Avusturalya'nın Tazmanya eyaletinin oldukça bakir bir yerine modern bir mimari yapı olarak tasarlanmış Bay of Fires otelinin araç için yolu yoktur, bu yüzden de burada konaklamak isteyen müşteriler iki günlük yürüyüş parkurundan sonra otele ulaşabilmektedir (Ypma, 2005: 370) (Şekil 12,13). Turizm yapılarının genelinde ulaşım için ormanlık arazilerin yok edilip yol ve servis alanı olarak kullanıldığı görölmektedir. Bay of Fires Lodge Oteli'nde ise bu tutumun tam tersi ekolojiye saygılı bir yaklaşımla çözülmüştür. William Ulusal Parkı'ndan başlayarak yapılan yürüyüş boyunca en fazla 10 kişi kampta konaklamakta, onlara eşlik eden otel görevlileri akşam yemeklerini pişirmektedir. Otel 12 kişilik kapasiteli ve modern bir mimari yapıda tasarlanmıştır. Odaları dışında herkesin sosyalleşebileceği ev ortamında genel bir mekân tasarlanmıştır. Trekking, kuş gözlemciliği, nehir kayağı yapılan aktivitelerdendir. Otelde çok farklı türden yürüyüş parkurları belirlenmiştir. İstenirse deniz kenarında istenirse yeşil alanlarda doğa yürüyüşü yapılabilmektedir (URL16, 2009).

Şekil 12. Bay of Fires Oteli'nin Tazmanya adasının bakir bölgesinde bulunan yapısı, Avusturalya (URL17, 2011).

Şekil 13. Bay of Fires Oteli'ne giden yürüyüş parkuru, Avusturalya (URL17, 2011).

3. TÜRKİYE'DE EKOLOJİK YAPILARIN İNCELENMESİ

3.1. Saklıköy Country Club (İstanbul)

Saklıköy Country Club, İstanbul'un Beykoz ilçesinde 70 dönümlük orman ve köy arazisinin içinde kurulmuş bir otel kompleksidir. Otel, Cengiz Bektaş'ın mimari danışmanlığında 1993 senesinde faaliyete geçmiştir (URL18, 2011).

Yapı malzemesi olarak kerpiç, taş ve ahşabın kullanıldığı otel, çevreye dağınık bir biçimde yapılandırılmıştır. Yapı malzemesi bakımından ekolojik olarak değerlendirebileceğimiz yapının biri kerpiç diğeri ise taştan yapılmış iki ayrı konaklama yapısı bulunmaktadır (Şekil 14). Kamp ateşinin etrafında gerçekleştirilmek istenen organizasyonlar için 3 adet alan düşünülmüştür. Bunlardan ikisi dış mekanda birisi ise Kastamonu'dan numaralandırılarak sökülüp getirilen tarihi "Kastamonu Evi'nin" içindedir (Şekil 15,16).

Farklı olarak nitelendirebileceğimiz bir diğer mekan da "Köy Kahvesi"dir. Yerel biçimsel özellikler gösteren köy kahvesinde ev yapımı yemekler servis edilmektedir (Şekil 17). Köy kahvesiyle birleşik içi şömineli toplantı salonunda ise büyük firmalara yönelik toplantı hizmeti düzenlenmektedir. Bu örnekte olduğu gibi ekolojik yaklaşımlar bazı örneklerde yerel yaklaşımlarla bütünleşmektedir.

Şekil 14. Kerpiçten yapılmış konaklama yapısı, Saklıköy Country Club, Beykoz, İstanbul.

Şekil 15. Saklıköy Otel'i'nin içinde Kastamonu'dan numaralandırılarak sökülüp getirilen "Kastamonu Evi", Beykoz, İstanbul.

Şekil 16. Kastamonu Evi'nin ateş yakmak üzere tasarlanmış orta hacmi, Beykoz, İstanbul.

Şekil 17. Saklıköy Oteli köy kahvesi, Beykoz, İstanbul.

4. SONUÇ

Otel yapılarının karlı bir hale gelmesi ve zincir otellerin yaygınlaşmaya başladığı bu süreçte dünya üzerinde doğanın bozulmaya başladığı gerçeği de konaklama yapılarında yeni alternatiflerin üretilmesi gerekliliğini ortaya çıkartmıştır. Alternatif arayışlara cevap verebilecek otellerin yaygınlaşmaya başladığı bu süreçte ekoloji ile ilgili kavramların oluştuğu görülmektedir.

Otellerde mekansal ve hizmet anlamında meydana gelen standardizasyon, biçimsel ve işlevsel olarak otelleri birbirine benzer hale getirmiştir. Ekonomik zorunluluklardan ötürü oluşturulmuş bu standart yaklaşımlar otelleri daha çok bir işlev fabrikası haline dönüştürmüştür. Toplumlarda görülmekte olan hızlı tüketim kavramları, otelleri bir tüketim malzemesi haline getirmiş, faydacı bir niteliğe sokmuş ancak doğaya ne kadar zarar verdiği gözardı edilir hale gelmiştir. Günümüzde doğayı koruma bilinci geliştikçe konaklama yapılarının da bu doğrultuda bazı tasarım çözümleri geliştirdikleri görülmektedir. Bu bağlamda değerlendirdiğimizde ekolojik turizm yapılarında öne çıkan bazı ortak kavramlar olduğu saptanmıştır. Bu kavramlardan bir tanesi de yapıların artık dünya ekolojisini korumak adına görevler üstlendikleri gerçeğidir.

Doğaya dönüş, sürdürülebilir yapılaşma, ekolojik yapılar, yeni otelcilik anlayışında öne çıkan kavramlardır. Ekolojik yapılar, doğa dostu, doğayla bütünleşik bir biçimsellik sunmaktadır. Özellikle bu anlayışın dünya üzerinde giderek yaygınlaştığı görülmektedir. Ekolojik konaklama yapıların biçimleniş ilkelerine baktığımızda;

Konaklama Yapılarında Ekolojik Yaklaşımlar

- Ekolojik malzeme kullanıldığı (toprak, kerpiç taş gibi),
- Ömrünü doldurduğu zaman doğada atık teşkil etmeyecek küçük yapılar olarak tasarlandıkları,
- Mekanda enerjinin korunması için alınan tedbirler, ısı yalıtımı, suyun arıtılıp başka yerlerde kullanılması, güneş enerjisinden faydalanan sistemler, balmumu gibi doğal malzemelerle aydınlatılan mekanlar, insan enerjisinin elektriğe dönüştürülüp yapı içinde kullanan yaklaşımlar,
- Yapılan aktivitelerle ekoloji bilincinin desteklendiği görülmektedir.

KAYNAKLAR

- Berktaş, O. 2006. Ekoloji ve İç Mimarlık İlişkisi ve Eko-Ev, *Yüksek Lisans Tezi*, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, s.1, İstanbul.
- Çalışkan, Ö. 2007. Bursa İçin Öncelikli Ekolojik Yapılaşma Kriterlerinin Araştırılması ve Bununla İlgili Örnek Bir Tasarım, *Yüksek Lisans Tezi*, Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü, s.2, Gebze.
- Erdoğan, N. 2003. *Çevre ve Ekoturizm*, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Erk Yayınları, s.120, Ankara.
- Pehlivanoglu, B. 2010. Hip Otel (Highly Individual Places/ Kendine Özgü Mekanlar) Olarak Tanımlanan Konaklama Mekanlarının Kavramsal, Estetik ve İşlevsel Analizi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, *Sanatta Yeterlik Tezi*, Fen Bilimleri Enstitüsü, s.56-66, İstanbul.
- Tuğlu, H. U. 2005. Ekolojik Açından Sürdürülebilir Yapılar ve Malzemeler, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, *Yüksek Lisans Tezi*, Fen Bilimleri Enstitüsü, s.6-8, İstanbul.
- Ypma, H. 2005. *Hip Hotels Atlas*, Thames&Hudson, s.173-440, Singapore.
- URL1, 2010. Fotoğraf paylaşım sitesi, <http://www.flickr.com/photos/37393409@N00/2968332141/>
- URL2, 2010. Adrere Amellal Oteli internet sitesi, <http://adrereamellal.net/gallery.html>
- URL3, 2010. Otel tanıtım ve yorum sitesi, <http://www.tripadvisor.com/LocationPhotos-g303857-Siwa.html>
- URL4, 2011. Admin: Dian Hasan, Gezi Bilgilendirme Sitesi, <http://enchantingedden.wordpress.com/2009/08/26/green-chic-adrere-amellal-siwa-oasis-egypt/>
- URL5, 2010. Gezi ve Yorum Sitesi, http://www.tripadvisor.com/Hotel_Review-g304018-d522298-Reviews-Kasbah_Ait_Ben_Moro-Ouarzazate.html
- URL6, 2011. Fotoğraf paylaşım sitesi, <http://www.flickr.com/photos/pshaw-photo/4499257120/in/photostream>
- URL7, 2010. Admin: Herbert Ypma. Hip Otellerin tanıtıldığı internet sitesi, <http://www.shootfromthehip.com/Images.aspx?m=170>
- URL8, 2011. Otel tanıtım ve yorum sitesi, http://www.tripadvisor.com/LocationPhotos-g60907-d284335-Cedar_Creek_Treehouse-Ashford_Washington.html#17927931
- URL9, 2009. Cedar Creek Ağaçevi Resmi İnternet Sitesi, <http://www.cedarcreektreehouse.com/>
- URL10, 2011. Cedar Creek Ağaçevi Resmi İnternet Sitesi, <http://cedarcreektreehouse.com/treehousepics.htm>
- URL11, 2011. Cedar Creek Ağaçevi Resmi İnternet Sitesi, <http://cedarcreektreehouse.com/treehousepics.htm>
- URL12, 2011. Hix Island House Oteli İnternet Sitesi, <http://www.hixislandhouse.com/tour.html>
- URL13, 2011. Hix Island House Oteli Resmi İnternet Sitesi, <http://www.hixislandhouse.com/>
- URL14, 2011. Crown Plaza Oteli Resmi İnternet Sitesi <http://www.cpcopenhagen.dk/en/Walkofsustainabilityen>
- URL15, 2011. Admin: Lara Dunston, Gezi Bilgilendirme Sitesi, <http://www.travelinggreener.com/tag/denmark/>
- URL16, 2009. Bay of Fires Lodge Oteli Yürüyüş Parkuru Bilgileri, <http://www.totalluxuryaustralia.com.au/199/>
- URL17, 2011. Bay of Fires Lodge Oteli Resmi İnternet Adresi, <http://www.bayoffireslodge.com.au/gallery/#num=156&id=bof>
- URL18, 2011. Saklıköy Oteli'nin Resmi İnternet Adresi, <http://www.saklikoy.com.tr/konaklama.php>